

Overal muziek

Masterplan Muziekeducatie Rotterdam

*"Music does help us
make sense of things."*

Gareth Malone
(presentator BBC en koordirigent)

Vormgeving: Annemarie Mosterd, Foto's: Rintje Bleeker

Overal muziek

Masterplan Muziekeducatie Rotterdam

*“Music does help us
make sense of things.”*

Gareth Malone
(presentator BBC en koördirigent)

Index

Inleiding	3
Leeswijzer	4
Deel I Algemeen	5
Noodzaak en missie	5
Doelstellingen	7
Doelen vertaald naar ambitie	9
Samenwerking met het onderwijs	11
Deel II Concretisering	12
De huidige situatie	12
Flankerend beleid	13
Organisatie, monitoring en evaluatie	13
Bijlage 1 Partners Muziekcoalitie	15

Inleiding

Als er één taal universeel is, dan is het muziek; een taal zonder woorden. En als er iets is dat mensen bij hun geboorte meekrijgen dan is het een gevoel voor muziek: ieder kind, iedere jongere, iedere volwassene zingt, neuriet, fluit of speelt een muziekinstrument. De kracht van muziek is immens daar waar muziek wordt ingezet voor het versterken van de groepsidentiteit.. Het is niet voor niets dat onderdrukkers vaak de muziek van het onderdrukte volk verbieden of dat verzetsgroepen zich uitdrukken in muziek. Muziek is in staat ons onze emoties te laten uiten. Of onze emoties te delen. Muziek kan binden waar woorden daarvoor ontoereikend zijn. Muziek kan verwonderen, ontroeren, heftige emoties oproepen. Het werkt ook sterk associatief en verbindt daarmee het heden aan de herinnering. Juist in een stad die zich kenmerkt door een enorme diversiteit aan culturen, kan muziek ook ingezet worden als middel om verbindingen te leggen.

In Rotterdam wordt op veel fronten en op veel manieren gewerkt aan het verbeteren en verspreiden van het muziekonderwijs aan kinderen en jongeren. Daar zijn veel partijen uit de kunstsector, het onderwijs en de Gemeente bij betrokken. Zes daarvan hebben zich verenigd in een coalitie die in onderlinge samenwerking meer coherentie wil aanbrenge in het aanbod, de effecten ervan versterken en een aantal initiatieven bestendigen. Deze zes partners zijn de SKVR, Codarts Hogeschool voor de Kunsten, Concert- en Congresgebouw de Doelen, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het World Music and Dance Centre en Music Matters. De muziekcoalitie biedt andere organisaties in de komende jaren de mogelijkheid zich aan te sluiten ter verwezenlijking van haar ambities.

Deze ambities zijn vastgelegd in voorliggend Masterplan Muziekeducatie Rotterdam: het verder ontwikkelen van een infrastructuur met doorlopende leerlijnen muziekeducatie van primair tot en met secundair onderwijs, met vertakkingen naar de buitenschoolse educatie en naar ondersteunende activiteiten. In die leerlijnen zijn alle aspecten van cultuureducatie vertegenwoordigd: kennismaking, stimulering, ontwikkeling en professionalisering.

Rotterdam 2011

Leeswijzer

Dit Masterplan bestaat uit twee delen:

1. een algemeen deel waarin noodzaak, missie, ambities en doelstellingen beschreven worden
2. een specifiek deel waarin de algemene uitgangspunten worden geconcretiseerd.

In de tekst worden herhaalde malen organisaties en muzikeducatieve programma's en projecten genoemd. Voor de leesbaarheid zijn deze niet in de tekst of in voetnoten toegelicht, maar wordt hiervoor verwezen naar de bijlagen bij het masterplan. Daarin vindt de lezer tevens:

- een definitie van de gebruikte begrippen (zoals doorlopende leerlijn, actieve deelname aan muziek e.d.)
- een beschrijving van de Rotterdamse organisaties die zich achter dit masterplan hebben gesteld
- een beschrijving van de in het masterplan genoemde programma's, projecten en overige activiteiten op het gebied van muzikeducatie.

Foto: Rinie Bleeker

Deel I | Algemeen

Noodzaak en missie

Wetenschappelijk onderzoek wijst steeds meer uit dat muziekeducatie niet alleen bijdraagt aan de culturele ontwikkeling maar ook aan de ontwikkeling van vaardigheden op cognitief, sociaal en persoonlijk terrein. Een structurele en actieve beoefening van muziek heeft een duidelijk positief effect op leerlingen, de leerprestaties en het tegengaan van schooluitval. Het belang van een goede muzikale vorming moet dan ook niet worden onderschat. Cultuureducatie in bredere zin kan er verder toe bijdragen dat leerlingen de wil tot actieve deelname aan kunst en cultuur ontwikkelen, dat zij zich persoonlijk, sociaal en cultureel breed ontwikkelen en daarmee zelfbewuste, verantwoordelijke burgers van onze maatschappij worden. ¹ Kunstbeoefening levert ook een bijdrage aan gevoelens van betekenis en het opbouwen van een positief zelfbeeld. En om het maar heel plat te zeggen: kinderen en jongeren die een vrijetijdsbesteding hebben (of dat nou met muziek is of iets anders) veroorzaken geen overlast.

De ervaring leert echter dat steeds meer kinderen niet langer vanzelfsprekend in aanraking komen met instrumentale en vocale muziekbeoefening. Het bespelen van een instrument en zingen zijn in veel gezinnen niet (meer) gebruikelijk. Bovendien is het voor een aantal financieel niet haalbaar om een muziekinstrument én muzieklessen te betalen. Maar minstens zo belangrijk is dat muziekles op veel basisscholen en in het voortgezet onderwijs (maar ook op de Pabo's) grotendeels, zo niet helemaal, uit het lesprogramma is verdwenen.

Rotterdam maakt zich mede daarom de laatste jaren sterk voor toegankelijke muziekactiviteiten voor kinderen en jongeren, zowel binnen als buiten het onderwijs. Het college beschouwt het als een van zijn speerpunten dat elk kind en elke jongere de mogelijkheid krijgt zijn talent tot ontwikkeling te brengen. Er zijn op dit terrein belangwekkende initiatieven genomen door instellingen die cultuureducatie en muziekonderwijs een warm hart toedragen. Voorbeelden daarvan zijn Music Matters, Ieder kind een instrument en de Wijkmuziekscholen, die ook buiten Rotterdam veel belangstelling krijgen.² Deze initiatieven hebben ook aanwijsbaar resultaten opgeleverd. De uitdaging is nu deze initiatieven te laten beklijven, ze te versterken en ze een plek te geven in het regulier aanbod.

Maar niet alleen dat. Wie naar het Rotterdamse muziekaanbod kijkt, ziet een grote hoeveelheid activiteiten, projecten en programma's, die soms in samenhang of in samenwerking tussen instellingen zijn ontwikkeld en worden aangeboden, maar veelal door individuele instellingen. Wat tot nog toe in veel gevallen ontbreekt zijn

- een gemeenschappelijke visie op muziekeducatie waaruit doorlopende leerlijnen in horizontale en verticale zin (naar leeftijd en naar niveau) voortkomen die een bijdrage leveren aan de leerdoelen in het onderwijs en
- een samenhangend muziekeducatieaanbod.

¹ In onderzoek bij Music Matters geven kinderen en jongeren die deelnemen aan de activiteiten van Music Matters bijvoorbeeld aan dat zij zich vrolijker voelen en meer vrienden en vriendinnen hebben.

² In binnen- en buitenland zijn gelijksoortige ontwikkelingen te zien als waar nu in Rotterdam aan gewerkt wordt: Het Leerorkest in Amsterdam, Jedem Kind ein Instrument in Duitsland, verschillende initiatieven in Groot Brittannië en natuurlijk El Sistema in Venezuela, waar al 30 jaar gewerkt wordt aan het bereiken van kansarme kinderen met als resultaat 30 symfonieorkesten en 250.000 kinderen in het hele land op de muziekschool.

De noodzaak voor een masterplan muziekeducatie is dan ook evident. De muziekcoalitie spreekt daarmee de noodzaak uit van het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op muziekeducatie voor kinderen en jongeren, de wenselijkheid van een verdergaande afstemming van muziekeducatief aanbod en de ambitie dat Rotterdam in 2016 beschikt over doorlopende leerlijnen muziekeducatie waarmee in principe

- elk Rotterdams kind en iedere Rotterdamse jongere
- zo dicht mogelijk bij zijn eigen leefomgeving,
- de kans krijgt zijn muzikale talent te ontplooien
- en zijn leerprestaties te verbeteren
- door middel van muziekaanbod binnen en buiten het onderwijs
- in een vorm die aansluit bij zijn ontwikkeling en belangstelling
- en vervolgens langdurig muziek kan blijven beoefenen.

Onze missie voor de komende jaren luidt dan ook:

In 2016 beschikt Rotterdam over een breed, samenhangend muziekeducatief aanbod in doorlopende leerlijnen³, binnen en buiten het onderwijs, waar elk Rotterdam kind tussen 4 en 18 jaar mee kan kennismaken en actief aan kan deelnemen en waardoor het tijdens zijn volwassen leven muziek kan blijven maken.

Foto: Rinie Bleeker

³ Doorlopende leerlijn: het muziekeducatieve aanbod is zo opgebouwd dat kinderen steeds muziekeducatie aangeboden krijgen die methodisch en inhoudelijk voortgaat op hetgeen ze reeds hebben geleerd en kunnen.

Doelstellingen

Het Masterplan richt zich primair op de leeftijdscategorie 4-18 jarigen. Dat wil niet zeggen dat er voor de leeftijdsgroepen daaronder en daarboven geen activiteiten zouden zijn. Rotterdam kent een groot scala aan mogelijkheden voor actieve, receptieve, reflectieve en productieve muziekbeoefening. Voor een deel wordt daarin voorzien door de partnerinstellingen uit de Muziekcoalitie, voor een minstens zo groot deel wordt daarin door andere professionele culturele organisaties en amateurverenigingen voorzien. Die activiteiten sluiten in een toenemend aantal gevallen aan op hetgeen in dit Masterplan beschreven wordt, waardoor ook van binnen naar buiten het onderwijs doorlopende leerlijnen kunnen ontstaan.

Met dit Masterplan Muziekeducatie willen wij in 2016 de volgende doelstellingen gerealiseerd hebben:

- 1** Alle Rotterdamse kinderen en jongeren, uit alle in de stad aanwezige culturen, kunnen kennismaken met actieve muziekbeoefening⁴ in doorlopende leerlijnen. Het onderzoek van 'Cultuur in de spiegel' (Universiteit Groningen in samenwerking met Stichting Leerplan Ontwikkeling in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) beoogt een inhoudelijke handreiking te bieden voor de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen cultuureducatie die aansluiten bij de ontwikkelingsfasen van de leerling. Eén van de coalitiepartners (de SKVR) neemt deel aan dat onderzoek en betreft de verworven kennis bij de ontwikkeling van het muziekeducatieve aanbod.
- 2** Rotterdam kent een grote diversiteit aan inwoners. Het aanbod op het gebied van muziekeducatie dient bij deze diversiteit aan te sluiten: Westerse en niet-westerse muziektradities vormen de basis voor de kennismaking van kinderen en jongeren met muziek. Muziekeducatie wordt bovendien in de volle breedte aangeboden: actief, receptief, reflectief en productief (zie bijlage 1).
- 3** Op alle basisscholen in Rotterdam hebben de kinderen toegang tot een structurele vorm van muziekeducatie. Vanuit deze activiteiten worden kinderen en jongeren die dat willen, doorgeleid naar muziekactiviteiten in de vrije tijd (lessen, workshops, bandjes enz.). Hierbij benadrukken wij overigens de noodzaak van financiële ondersteuningsmogelijkheden als een Jeugdcultuurfonds voor gezinnen die over onvoldoende middelen beschikken om deelname van hun kind te bekostigen;
- 4** Binnen het onderwijs volgen kinderen een doorlopende leerlijn muziekeducatie die gericht is op actieve muziekbeoefening, die aansluit bij hun ontwikkelingsniveau en belangstelling en die aansluit bij de leerdoelen van de school⁵. Muziekeducatie wordt bewust via het onderwijs aangeboden omdat via het onderwijs ieder kind bereikt wordt. Vanuit dat startpunt worden de leerlijnen doorgetrokken naar de vrije tijd;
- 5** Muziekeducatie is onderdeel van het curriculum en de beleidsplannen van de Rotterdamse scholen. Voldoende docenten in het basisonderwijs zijn geschoold om muziek maken en zingen een plaats te geven in de reguliere onderwijsactiviteiten;

4 Actieve muziekbeoefening of actieve deelname aan muziek: zelf muziek maken (een instrument bespelen, zingen, ritmische geluiden maken met lichaam e.d.)

5 In Rotterdam loopt reeds het initiatief Denken, Voelen, Doen. Tot en met het schooljaar 2011-2012 loopt een pilot waarin zeven scholen de kwaliteit van het onderwijsaanbod versterken door hun curriculum te intensiveren of uit te breiden met een kunstdiscipline. Ook kent de SKVR zgn. KunstID-scholen. Hierbij ontwikkelt de SKVR samen met de school een jaarprogramma vanuit de visie van de school op kunst en cultuur.

- 6 Er is een goede verbinding (doorlopende leerlijnen) van muziekeducatie binnen school naar de tijd buiten school: voor die kinderen en jongeren die naast en na het aanbod in school verder willen in en met muziek bestaat de mogelijkheid om zich via cursussen, workshops, lidmaatschap van verenigingen enz. verder te ontwikkelen, bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de eigen leefomgeving in wijkmuziekscholen, cultuurcentra of tijdens de verlengde schooldag in de brede school;
- 7 De aanbieders van muziekeducatieve activiteiten, projecten en programma's ontwikkelen een samenwerkingsrelatie die samenhang in de activiteiten garandeert en leidt tot optimalisering van de doorlopende leerlijnen binnen en buiten het onderwijs.

Het spreekt voor zich dat wij dat deze doelen niet zonder ondersteuning van andere partijen kunnen realiseren. Wij kunnen het aanbod maken, maar de randvoorwaarden (zoals financiële ruimte, opneming in het curriculum en betaalbaarheid van muziekeducatie voor lagere inkomensgroepen) is afhankelijk van de medewerking en inzet van anderen. Gelet op de toenemende belangstelling van scholen voor cultuureducatie en de groeiende aandacht voor muziekeducatie als middel om diverse basisvaardigheden te ontwikkelen en te ondersteunen, hopen wij bijvoorbeeld dat het gemeentebestuur en schoolbesturen ertoe zullen besluiten scholen in elke jaarlaag ten minste één uur muziekeducatie (zingen, spelen, luisteren) per week te laten aanbieden.

Gelet op de profilering van scholen zal niet iedere school ervoor kiezen dit basisaanbod verder uit te breiden. Die scholen echter, die kiezen voor een cultuurprofiel met daarbinnen de nadruk op muziek, kunnen het basisaanbod op elk niveau van de school met een passend muziekeducatieprogramma uitbreiden.

Foto: Rinie Bleeker

Doelen vertaald naar ambitie

De kern wordt gevormd door 3 leerlijnen actieve muziekeducatie, gericht op muziekbeoefening van jongs af aan:

1 Binnenschools:

Elke Rotterdamse school zingt en speelt

- a Zang en basis instrumentaal
- b Alle klassen doen mee in een opbouwende leerlijn
- c Concept en methodiek: principe van 'teach the teacher' waardoor vanuit de kunstvakdocenten alleen een begeleidende structuur nodig is
- d Eenvoudige, gemakkelijk over te dragen vormen en programma's

Scholen met achterstandspopulaties krijgen een intensiever aanbod i.v.m. de beperkte vanzelfsprekendheid om op een andere manier met muziekeducatie in aanraking te komen

- e Het huidige programma Ieder Kind een Instrument wordt doorontwikkeld naar een nieuw concept waarbij aangesloten wordt op boventaande leerlijn Elke Rotterdamse school zingt en speelt
- f Opbouw wordt groep 5-6 instrumentale les, groep 7-6 schoolorkest en schoolkoor
- g Tevens wordt doorontwikkeld voor het voortgezet onderwijs

Voor beide binnenschoolse leerlijnen gelden de volgende uitgangspunten:

- Alle programma's worden als 'halffabricaat' aangeboden aan de scholen en in dialoog doorontwikkeld tot maatwerk, waarbij aangesloten wordt op de culturele samenstelling van de school en de buurt, specifieke aandachtspunten en wensen e.d.
- De school wordt beschouwd als community en in relatie tot de omgeving. Activiteiten kunnen daarmee nooit op zich staan maar worden altijd in interactie met en met activering van de omgeving doorontwikkeld en gerealiseerd. Tevens worden de podia in de nabije omgeving betrokken bij de programma's voor bijv. de presentaties.

2 Van binnen- naar buitenschools:

Vanuit programma's als Elke Rotterdamse school zingt en speelt, IKEI en andere activiteiten kan worden doorgestroomd naar:

- Wijkmuziekscholen/wijkorkesten of wijkkoren
- IKEI werkplaats (aangepast SKVR lespakket aansluitend op IKEI)

Vervolgens naar:

- Aanbod SKVR (innovatie i.v.m. nieuwe doelgroepen gewenst)
- Andere aanbieders
- Aanbod verenigingen

Vervolgens naar:

- Talentenprogramma's van Codarts Hogeschool voor de Kunsten
- Kunstvakopleidingen MBO
- Talentenklassen, pools e.d. van de SKVR
- ...

Tenslotte naar de Kunstvakopleiding.

Vanuit de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht loopt momenteel onderzoek naar de factoren die er toe leiden dat kinderen tot kunstbeoefening overgaan. Het onderzoek is nog niet afgerond maar wel is uiteraard reeds gebleken dat de directe omgeving een uiterst belangrijke rol speelt. Het gezin is daarbij

de belangrijkste factor maar ook de docent, de mensen in de omgeving die komen kijken/luisteren en positief reageren. Wil de doorgeleiding van de binnenschoolse muzikeducatie naar de vrije tijd succesvol zijn dan is het betrekken en activeren van die nabije omgeving van groot belang. Een uitgangspunt is dan ook dat de school wordt beschouwd als community in relatie tot de omgeving. Activiteiten kunnen daarmee nooit op zich staan maar worden altijd in interactie met en met activering van de omgeving doorontwikkeld en gerealiseerd. De eerste aandacht gaat daarbij uit naar de participatie van ouders/verzorgers en leerkrachten van de school. Maar ook naar de kring die vaak in en om een school actief is zoals vrijwilligers, sociaal cultureel werk, cultuurscouts en – makelaars, cultuurcoördinatoren etc. tenslotte is een school deel van een wijk waarin ook vaak andere voorzieningen en aanbieders actief zijn. Zo worden podia in de nabije omgeving betrokken bij de programma's voor bijv. de presentaties, kunstenaars kunnen in de klas worden uitgenodigd of particuliere aanbieders benaderd voor samenwerkingsprojecten.

Uit onderzoek van Music Matters blijkt dat er in veel meer gezinnen muziek wordt gemaakt dan we vermoeden. Ook maken meer kinderen dan wordt aangenomen deel uit van informele infrastructuur waarbinnen zij muziek maken zoals een Antilliaanse brassband of een gospelkoor. Daar kan bij worden aangesloten.

3. Buitenschools / vrije tijd:

Bestaand aanbod van particuliere aanbieders, SKVR e.d. van eerste kennismaking tot doorgeleiding naar kunstvakopleiding. Dit aanbod wordt steeds duurder omdat steeds minder gemeentes bereid zijn dit aanbod ongewijzigd te blijven subsidiëren. Dit betekent dat de educatie via het PO steeds belangrijker wordt.

Verrijking

Bij alle drie de leerlijnen vindt verrijking, verbreding en verdieping van de actieve leerlijn plaats door middel van receptieve⁶, reflectieve⁷ en productieve⁸ muzikeducatie, aangeboden door de coalitiepartners, aansluitend op de programma's.

Voor muzikliefhebbers in het algemeen (alle leeftijden) verzorgen alle partners aanbod waarbij één of meer vormen van muziekbeoefening of muzikeducatie aan de orde zijn (actief, passief, reflectief, productief). Ook daarin wordt breed samengewerkt, afgestemd en ontwikkeld.

⁶ Receptieve deelname aan muziek: luisteren naar muziek

⁷ Reflectieve deelname: leren over muzikale aspecten zoals repertoirekennis, muzikgeschiedenis, muziektheorie, muziekanalyse e.d.

⁸ Productieve muziekbeoefening: zelf muziek componeren, arrangeren, improviseren

Samenwerking met het onderwijs

Tussen de leden van de muziekcoalitie en het onderwijs bestaan al sinds jaren nauwe relaties, gebaseerd op intensieve samenwerking. Ruim 95% van de basisscholen en ongeveer 40% van de scholen voor voortgezet onderwijs maakt gebruik van het cultuureducatieve aanbod in de stad. Op grond van die relaties weten wij dat de belangstelling voor en behoefte aan muzikeducatieve activiteiten, bij voorkeur in een duurzame en langlopende vorm, groot is. Dat geldt zowel voor activiteiten gericht op leerlingen als voor activiteiten gericht op de docenten.

En hoewel de activiteiten die wij aan het onderwijs aanbieden, gerangschikt zijn onder namen als 'Ieder kind een instrument', 'De RPhO-show' of 'Multi Jam Marathon', in alle gevallen wordt maatwerk geleverd op grond van een halffabricaat dat in nauwe samenspraak met de desbetreffende school wordt doorontwikkeld en gerealiseerd, en een methodiek die in de praktijk in samenwerking met scholen tijdens pilotprojecten is ontwikkeld en beproefd. Een voorbeeld daarvan is het meerjarige programma 'Ieder kind een instrument' dat bij wijze van pilot in 2008 is gestart op een beperkt aantal scholen en met ingang van het schooljaar 2010-2011 op 16 scholen in diverse vormen wordt uitgevoerd (en daarmee kan nog altijd niet de volledige vraag naar het programma worden beantwoord).

Foto: Rinie Bleeker

Deel II | Concretisering

De huidige situatie

Welke zijn zoal de muzikeducatieve activiteiten die Rotterdam op dit moment in primair en secundair onderwijs en daarbuiten aanbiedt? Te veel om op te noemen. Het is ook om die reden dat wij ze hebben samengebracht in een schema, dat gebaseerd is op de hierna beschreven uitgangspunten.

In de eerste plaats gaat het daarbij om de context, het domein waarbinnen muzikeducatie plaatsheeft. We onderscheiden daarin:

- 1 muzikeducatie via het reguliere onderwijs (primair en voortgezet onderwijs, incl. de brede school)
- 2 muzikeducatie buiten het onderwijs (in de buurt, de wijk, de deelgemeente of elders in de stad)
- 3 muzikeducatie in het kader van de beroepsontwikkeling (middelbaar beroepsonderwijs, kunstvakonderwijs op HBO-niveau) en de semiprofessionele muziekbeoefening.

In de tweede plaats gaat het om de muzikale ontwikkelingsstadia van kinderen en jongeren.

We onderscheiden daarbij vier stadia die meestal gevolgtijdig doorlopen worden:

- 1 kennismaken (leren luisteren, introductie van instrumenten)
- 2 stimuleren (zelf muziek leren maken op instrumenten of door middel van zang)
- 3 ontwikkelen en koesteren (actief uitbouwen van de basiskennis)
- 4 professionaliseren (doorontwikkeling van talent dat de potentie heeft voor een professionele muzikale loopbaan)

Het spreekt voor zich dat de doorloop van de stadia – afhankelijk van de belangstelling van de leerling - onderbroken of beëindigd kan worden of op niveau 3 blijft op het moment dat de leerling de schoolbanken verlaat. En dat slechts een beperkt aantal leerlingen ervoor kiest door te stromen naar professionalisering. Het is ons streven dat zoveel mogelijk Rotterdamse jongeren de komende jaren terecht komen in stadium 3 en daar blijven of doorstromen.

In bijlage 2 is voor elk van de huidige activiteiten aangegeven tot welk domein ze gerekend kunnen worden en met welk doel ze aangeboden worden aan de leerlingen. Wij hebben dit overzicht gehanteerd om te beoordelen waar wij onze inspanningen dienen te intensiveren om tot een beter dekkend aanbod voor kinderen en jongeren binnen en buiten het onderwijs te komen.

Tussen domein en ontwikkelingsstadium zien wij overigens een relatie. In schema gezet ziet die er als volgt uit:

	Binnen school	In de buurt	In de stad	Buiten de stad
Kennismaken				
Stimuleren				
Ontwikkelen en koesteren				
Professionaliseren				

Wij richten ons in ons masterplan vooral op de eerste drie kolommen en de eerste drie rijen, overigens zonder het belang van de laatste rij en kolom uit het oog te verliezen.

Flankerend beleid

Een element dat wij nog node missen in het geheel van muziekweducatieve activiteiten – en daar hoeven we geen analyse van bestaande activiteiten voor te maken – is dat van het flankerend beleid en dan met name beleid dat zich richt op het element ‘teach the teacher’ en op het ontwikkelen en beschrijven van nieuwe methodieken. Wij vinden het van het grootste belang voor het kunnen realiseren van onze ambities om de relatie met de zittende docenten in het primair onderwijs en met aankomende docenten (de studenten aan de lerarenopleidingen) te versterken. Door het aanbieden van bij- en nascholingscursussen op maat voor scholen en individuele docenten, door het aanbieden en organiseren van activerende evenementen en door het ontwikkelen van nieuwe methodieken voor de Pabo’s in Rotterdam willen wij bevorderen dat docenten in het basisonderwijs meer dan nu het geval is cultuurdrager en –overdrager worden, in het bijzonder op het terrein van muziek.

Organisatie, monitoring en evaluatie

Organisatie

Rotterdam heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan in het structureren van complexe samenwerkingsverbanden. In de muzieksector is dat bijvoorbeeld het geval geweest bij de opzet en organisatie van het programma Music Matters dat sinds 2006 bestaat.

De organisatiestructuur en aansturing van de in deze aanvraag omschreven educatieactiviteiten - en de afstemming tussen alle onderdelen van het Masterplan Muziekweducatie “Overall Muziek” – zijn dan ook een belangrijk aandachtspunt. Voor de ontwikkeling en voortgangsbewaking van het Masterplan is een strategisch overleg geformeerd bestaande uit de directeuren van alle zes de deelnemende instellingen of een van hun medewerkers op directieniveau.

Afstemming van de verschillende onderdelen van de doorlopende leerlijnen is ondergebracht bij de SKVR. Binnen de SKVR wordt een projectleider vrijgemaakt die als taak krijgt samen met de leden van de muziekcoalitie vorm te geven van de uitvoering van het Masterplan Muziekweducatie.

Binnen de samenwerkingsorganisatie gaan we uit van een functionele inzet van ieder van de zes partners.

Monitoring en evaluatie

“Overall Muziek” wordt gemonitord en geëvalueerd. Gedurende de looptijd wordt twee keer een tussenevaluatie en aan het eind een eindevaluatie gedaan. De belangrijkste zaken die in deze evaluatie wordt onderzocht, zijn:

- verloop van het programma, zowel inhoudelijk als procesmatig
- de ontwikkeling van de kinderen en jongeren
- waardering van verschillende groepen betrokkenen zoals de kinderen, scholen, docenten
- inhoudelijke en methodische kwaliteit van de lesprogramma’s
- financiële aspecten.

Deze evaluaties worden zo veel mogelijk uitbesteed aan onafhankelijke onderzoekers. Gezien de omvang van de beoogde activiteiten zal een deel van monitoring en evaluatie op een dusdanige wijze worden vormgegeven dat de vele betrokken partners hier een zelfwerkzame rol in kunnen vervullen. Los van dit begeleidend onderzoek zijn alle betrokken partijen gewend om hun verschillende projecten grondig inhoudelijk en zakelijk te evalueren. Over het algemeen maakt dit onderdeel uit van de afspraken in samenwerkingsprojecten en projecten die door derden mede worden gefinancierd.

Gedurende de looptijd van de activiteiten zal er met enige regelmaat een bijeenkomst georganiseerd worden waarin de opgedane ervaringen gedeeld worden met partners, vakgenoten en andere geïnteresseerden. In eerste instantie denken we daarbij een aantal kleinere bijeenkomsten en eens per jaar een grotere kennisuitwisseling.

Een website zal in de komende jaren moeten voorzien in de overdracht van de opgedane kennis en ervaringen, de methodieken en het ontwikkelde materiaal.

Bijlage 1 | Partners Muziekcoalitie

Bijlage 1 | Partners Muziekcoalitie

Bij het komen tot een Masterplan Muziek werken een zestal partners samen.

De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) verbindt zoveel mogelijk (jonge) Rotterdammers met kunst en cultuur. Dat gebeurt in eigen gebouwen, op scholen, in de wijken, of op straat, veelal samen met anderen. Het gaat om het stimuleren van enthousiasme in (de beoefening van) kunst en het ontwikkelen van creatief talent. SKVR biedt lessen en cursussen aan in onder meer beeldende kunst, dans, fotografie en muziek. Ook ondersteunt SKVR activiteiten van anderen op het gebied van kunsteducatie. Daarnaast is SKVR leverancier en bemiddelaar voor kunst- en cultuuractiviteiten in het primair en voortgezet onderwijs en werkt de SKVR mee aan diverse wijkinitiatieven. SKVR is onder meer organisator van het programma Ieder Kind een Instrument (IKEI), de wijkorkesten en koren. SKVR staat samen met Music Matters aan de wieg van vele nieuwe te ontwikkelen initiatieven. Website: www.skvr.nl.

Music Matters, Foto: Rinie Bleeker

Music Matters (MM) is een stadsbreed programma dat tot doel heeft kinderen en jongeren in hun vrije tijd actief in aanraking te brengen met muziek. Voor de organisatie hiervan is in 2007 een stichting opgericht die door middel van muziek de sociale en culturele participatie van kinderen en jongeren in Rotterdam wil vergroten. Zij is op dit moment (mede)financier van een aantal projecten zoals de Brassbandschool en de wijkorkesten- en koren. Music Matters is samen met de verschillende partners verantwoordelijk voor de ontwikkeling van nieuwe concepten en uitbouw van succesformules. De ontwikkelde concepten zijn erop gericht dat ze een eigen plek binnen de bestaande infrastructuur veroveren. Website: www.musicmatters.nu.

Codarts Hogeschool voor de Kunsten is de kunstvakopleiding voor podiumkunsten in Rotterdam. Codarts staat bekend als een internationaal georiënteerde hogeschool voor de kunsten met opleidingen op het gebied van Muziek, Dans en Circus. Het voormalige Rotterdams Conservatorium is onderdeel van Codarts en is een hedendaagse en dynamische muziekvakopleiding met internationale ambitie en stevig geworteld in Rotterdam. Codarts heeft er voor gekozen om het muziekvakonderwijs onder te brengen in zes sterk geprofileerde academies: Klassiek, Jazz, Pop, Muziektheater, Wereldmuziek en Educatie. Codarts investeert actief in allianties met het werkveld en stimuleert haar studenten om grenzen te overschrijden en op zoek te gaan naar nieuwe manieren om kunst vorm te geven. Codarts is op zoek naar proeftuinprojecten als stageplaatsen voor studenten om ervaring op te doen met nieuwe werkvormen. Codarts ontwikkelt en verzorgt na- en bij scholingstrajecten voor docenten en muzikanten om nieuwe educatieprojecten vorm te geven. Er wordt al samengewerkt met het Rotterdamse muziekprogramma voor de basisscholen 'Ieder kind een instrument' en een aantal zangtrajecten. Het ligt in het voornemen van Codarts die samenwerking uit te breiden naar andere muziektrajecten voor het basis- en voortgezet onderwijs. Website: www.codarts.nl.

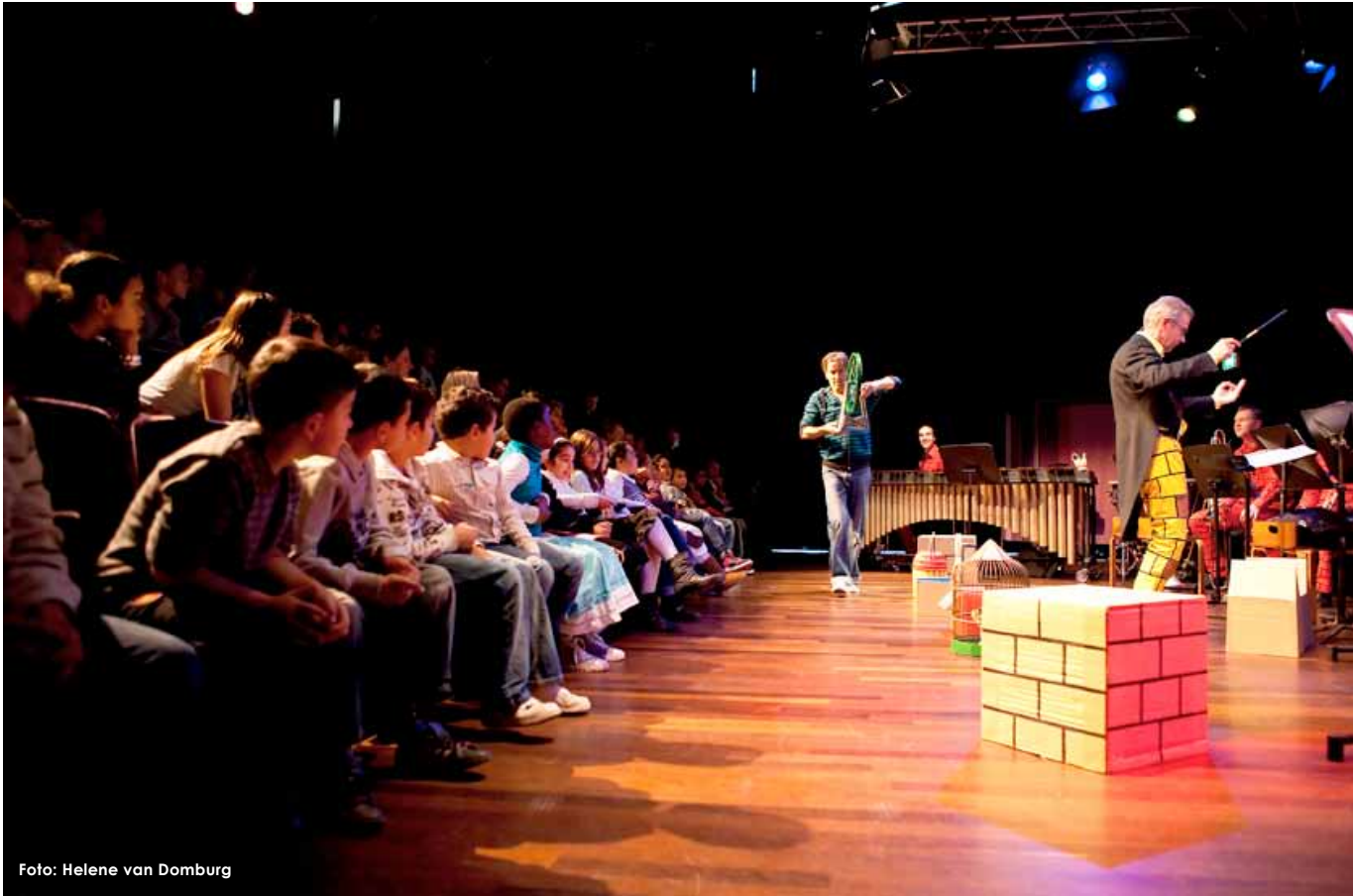

Foto: Helene van Domburg

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest behoort tot de Europese top. Jaarlijks verzorgt het meer dan honderd concerten voor ruim 150.000 bezoekers – van optredens in de Rotterdamse wijktheaters tot grote buitenlandse tournees. Met de aanstelling in 1973 van de destijds zeer jonge dirigent Edo de Waart werd het orkest omhooggestuwd tot een ensemble van internationaal aanzien. Onder zijn leiding maakte het orkest vele prachtige opnamen en succesvolle tournees. Een nieuwe bloeiperiode brak aan met Valery Gergiev, chef-dirigent van 1995 tot en met 2008. Sinds seizoen 2008/2009 staat het Rotterdams Philharmonisch onder leiding van Yannick Nézet-Séguin. Ambitie en innovatie staan hoog in het artistieke vaandel van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Daarnaast streeft het orkest ernaar het symfonische repertoire voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Dit resulteert in steeds nieuwe initiatieven, met name op educatief gebied. Dat kinderen een steeds belangrijker en groeiende doelgroep vormen is hier onlosmakelijk mee verbonden.

Website: www.rotterdamsphilharmonisch.nl.

Concert- en congresgebouw de Doelen, de grootste concertzaal van Nederland, functioneert niet alleen als concertzaal voor de stad Rotterdam, maar heeft ook een landelijk en internationaal profiel. De Doelen presenteert een eigen reeks concerten, series en projecten waarin de wereldtop regelmatig in de zalen optreedt. De laatste jaren heeft de Doelen veel aandacht en middelen besteed aan het ontwikkelen van haar educatieve en community activiteiten. Zo is het aantal kindervoorstellingen fors uitgebreid; een jaarlijks, in serie gespeelde eigen kindervoorstelling in de kerstvakantie bereikt 6000 kinderen; workshops voor gezinnen met als thema “zelf muziek maken”. Andere ontwikkelingen bevatten vergaande samenwerking met het Rotterdam Philharmonisch Orkest op educatieve projecten inclusief een nieuw festival, de Kindermuziekweek, alsmede een meerjarige traject op het gebied van muziekeducatie met zeven basisscholen in de centrum van Rotterdam. Samen met deze partners streeft de Doelen naar een duidelijke reeks leerlijnen waardoor leerlingen in Rotterdam “vertrouwd raken” met de Doelen als podium, als locatie voor workshops of (school)concerten en zelfs als podium voor het musiceren in schoolverband. Website: www.dedoelen.nl.

WMDC

Het World Music and Dance Centre (WMDC) is een pioniersorganisatie op het gebied van wereldmuziek en dans. Het beheert een kleinschalig podium voor optredens van wereldmuziek, kinderoptredens en presentaties van bijvoorbeeld wijkorkesten- en koren. Daarnaast werkt het nauw samen met de World Music Academie van Codarts en de (wereld)muziekschool van de SKVR dat net als Music Matters gevestigd is in hetzelfde gebouw. Het WMDC is gespecialiseerd in het ontwikkelen van ontwikkeltrajecten op het gebied van in Nederland sterk opkomende niet-westerse muziek en dansvormen. Zo is onder andere Brass Meets ontwikkeld waar de MM Brassbandschool onderdeel vanuit maakt, de Multi Jam Marathon en het Black Gospel Arts project in Amsterdam Zuid Oost . Daarnaast biedt het WMDC plaats aan vele lessen, workshops, presentaties, masterclasses en optredens. Website: www.wmdc.nl.

